

منابع تغذیه تثبیت شده :

منابع تغذیه $\swarrow$ خطی
 $\searrow$ غیر خطی (سوئیچینگ)

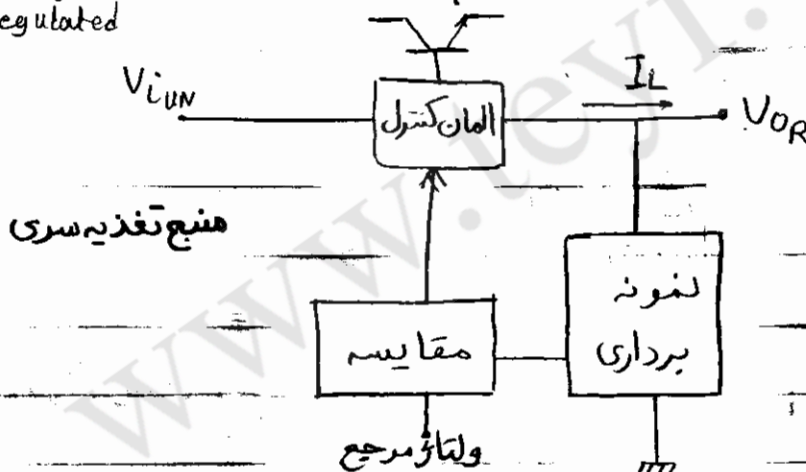
منبع تغذیه خطی :
 وقتی می‌گوییم یک OP-Amp خطی کاری کند منظور این است که المان‌های داخلی آن

در ناحیه خطی کاری کنند و المان‌های بیرونی OP-Amp نیز المان‌های در ناحیه خطی

هستند.

$UN = \text{Unregulated}$
 $R = \text{Regulated}$

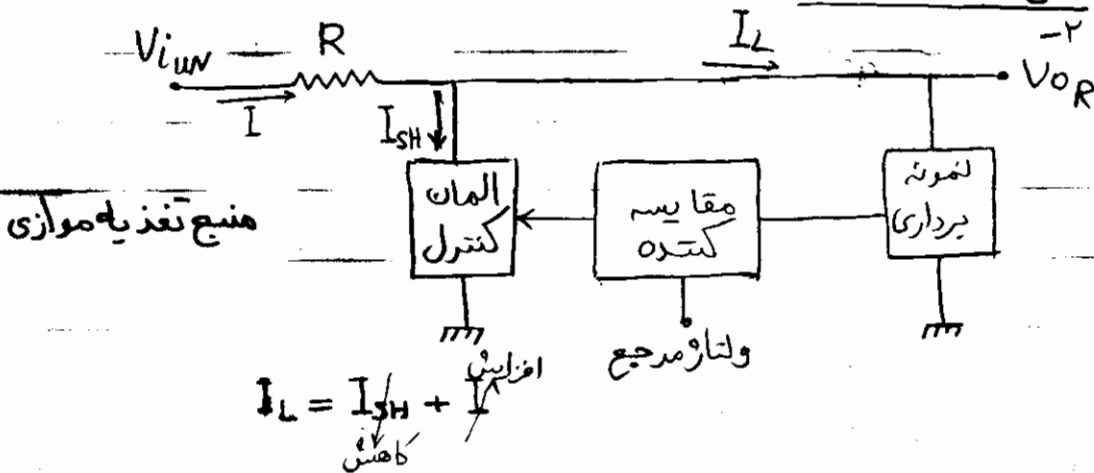
در منبع تغذیه غیر خطی المان‌های غیر خطی داریم (مانند دیود)

بسته به اینکه المان کنترل در شاخه سری باشد منبع تغذیه سری و اگر در شاخه موازی

-۱

باشد منبع تغذیه موازی خواهد بود.

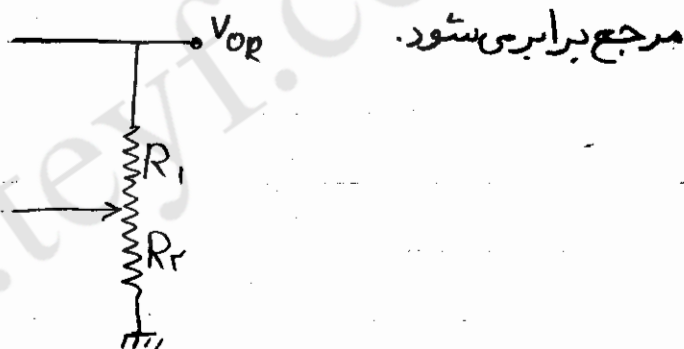
تذکره: معمولاً جریان شلخه نمونه برداری قابل مقایسه با جریان خروجی نیست.

یک رگولاتور سری خوب باید مصرف آن کم باشد و تفاوت ولتاژ ورودی و خروجی آن زیاد نباشد. در رگولاتور سری:

$$\text{تلفات ترانزیستور} = V_{CE} \cdot I_C = (V_i - V_o) I_L$$

در رگولاتور سری تلاش بر این است که ولتاژ نمونه برداری برابر ولتاژ مرجع شود

المان نمونه برداری یک پتانسیومتر است که با تنظیم آن ولتاژ نمونه برداری با ولتاژ

$$\frac{R_r}{R_1 + R_r} V_o = V_R \longrightarrow V_o = \left(1 + \frac{R_1}{R_r}\right) \underbrace{V_R}_{\text{مرجع}}$$

معمولاً استفاده از رگولاتور سری وقتی مناسب است که Range ولتاژ دریافتی کم باشد

چون مثلاً در Range ۰ تا ۳۰ ولت که زیاد است چون V_i حدود ۳۰ است اگر V_o

کم بگیریم و جریان زیاد بکشیم تلفات ترانزیستور زیاد بوده و گرم می شود.

اگر بخواهیم جریان بالا داشته باشیم از رگولاتور موازی استفاده می کنیم:

به عنوان مثال اگر $I_L = 100$ و $I = 105$ باشد با تغییرات I_L ، دامنه تغییرات I_{SH}

حدود 10^A است و نتیجه جریان کمی از المان کنترل عبور کرده و تلفات کمی داریم در

صورتیکه اگر از رگولاتور سری استفاده کردیم تمام 10^A از المان کنترل می گذشت.

البته در رگولاتور موازی هم تلفات در خروجی خواهیم داشت یعنی در هر دو نوع رگولاتور

تلفات کلی برابر است، اما مهم این است که تلفات المان کنترل کم باشد.

در نتیجه کاربرد رگولاتور موازی واقعی است که جریان خروجی بالایی می خواهیم، اما

دامنه تغییرات جریان خروجی کم است.

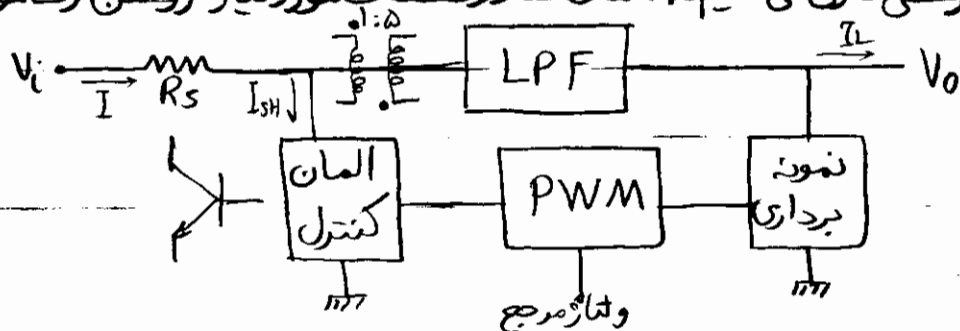
رگولاتور غیر خطی :

در رگولاتور خطی راندمان از رابطه $\eta = \frac{P_o}{P_i} = \frac{P_i - P_d}{P_i}$ بدست می آید که بسته

به انتخاب لامی توان η را ماکزیم کرده اما در نهایت در این رگولاتور راندمان

بالایی نمی توانیم بگیریم چون تمام المان های مدار همواره روشن هستند. در

رگولاتور غیر خطی کاری می کنیم که المان ها در لحظات مورد نیاز روشن و خاموش شوند.

LPF = Low Pass Filter.

در این رگولاتور آلمان کنترل به صورت on و off کاری کند که فرمان روشن و خاموش شدن آن توسط PWM صادر می شود. با انتخاب مناسب آلمان ها مدار می توان تا ۹۰٪ راندمان گرفت. آلمان PWM با توجه به دامنه ولتاژ نمونه برداری مقدار Duration جریان عبوری از آلمان کنترل را تعیین می کند. میزان مزایای بالا بودن راندمان از مزیت های مهم رگولاتور غیر خطی این است که می توان خروجی منفی گرفت. در رگولاتور خطی اگر می خواستیم خروجی منفی داشته باشیم باید جریان در جهت عکس عبوری کرد که غیر ممکن بود (به علت عبور از ترانزیستور) (فقط به عنوان ایده) (روش های دیگری هم وجود دارد)

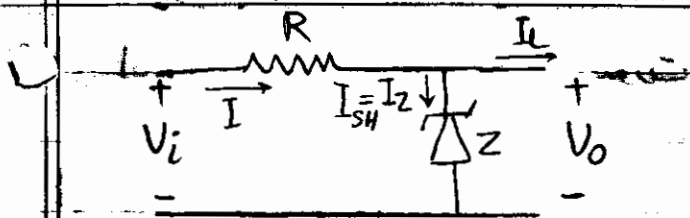
اما در رگولاتور غیر خطی می توان با ایده قرار دادن یک ترانس قبل از LFC می توان هم ولتاژ را منفی کرد هم می توان با دامنه مناسبی ولتاژ خروجی را زیاد کرد.

در رگولاتور خطی سه نوع ضریب تثبیت تعریف می شود.

$$S_V = \left. \frac{\Delta V_o}{\Delta V_i} \right|_{\substack{\Delta T=0 \\ \Delta I_L=0}}, \quad S_I = \left. \frac{\Delta V_o}{\Delta I_L} \right|_{\substack{\Delta T=0 \\ \Delta V_i=0}}$$

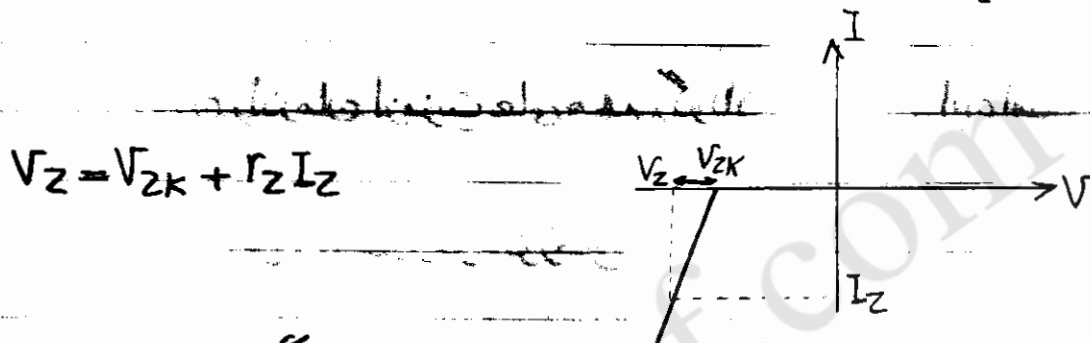
مقاومت خروجی را نشان می دهد

$$S_T = \left. \frac{\Delta V_o}{\Delta T} \right|_{\substack{\Delta I_L=0 \\ \Delta V_i=0}}$$

مثال *

اگر زنر ایده آل باشد هیچ چیز ایده آل بوده و V_Z و I_Z که ... صفر می شوند که نهایی ما را به جایی نمی رساند. لذا از زنی با مشخصه زیر استفاده می کنیم:

در مشخصه با I_{Zmin} برابر صفر است که گاهی اوقات اینگونه نخواهد بود و

$$I_{Zmin} = I_{ZK}$$

در مثال بالا: $V_o = V_i - RI = V_i - R(I_L + I_Z)$ *

$$V_o = V_Z = V_{ZK} + r_Z I_Z$$

اگر پارامترهای V_i ، V_o ، I_L ، R ، r_Z و V_{ZK} معلوم باشند:

با جایگزینی رابطه $\frac{V_o - V_{ZK}}{r_Z} = I_Z$ در رابطه * خواهیم داشت:

$$\rightarrow V_o = \frac{r_Z}{R + r_Z} V_i \text{ (1)} - \frac{R \cdot r_Z}{r_Z + R} \frac{I_L}{\text{ (2)}} + \frac{R}{R + r_Z} V_{ZK} \text{ (3)}$$

رابطه بالا نشان می دهد که اگر V_i زیاد شود، V_o زیاد خواهد شد. اگر جریان خروجی زیاد

بکشیم، V_o کاهش می یابد و تغییرات V_{ZK} باعث تغییر V_o خواهد شد.

$$\rightarrow S_V = \frac{\Delta V_o}{\Delta V_i} = \frac{r_z}{R+r_z} = \frac{10^{-1}}{1+10^{-1}} \approx 10^{-1}$$

$$S_I = \frac{\Delta V_o}{\Delta I_L} = \frac{-R \cdot r_z}{r_z + R} = -r_z \parallel R \approx 10^{-1}$$

$$S_T = \frac{\Delta V_o}{\Delta T} = \frac{R}{R+r_z} \cdot \frac{\Delta V_{zk}}{\Delta T} \approx \frac{\Delta V_{zk}}{\Delta T}$$

در کاتالوگ ذکر می شود
کالانیا

$S_I = 10^{-1}$ بیان می کند که تغییرات ولتاژ با تغییرات امپدانس 10^{-1} منتقل می شود.

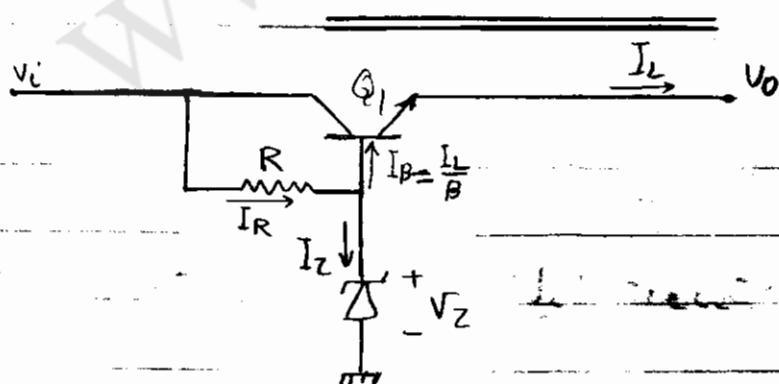
در این مدار می بینیم که مقادیر خوبی بدست نمی آید. دلیل این است که همه بلوک های

رگولاتور سری را زنجیره می دهد و در نتیجه ضریب تثبیت خوبی نخواهیم داشت.

$$P_d = RI^2 + V_Z I_Z$$

نکته: چه در رگولاتور سری و چه در رگولاتور شنت المانی که در شاخه سری قرار می گیرد

تعیین کننده تلفات کلی مدار خواهد بود

در طرح بالا نمونه ای از ولتاژ V_o با $1/\beta$ کمتر در دو سر زینر ظاهر می شود:

$$V_Z = V_{zk} + r_z I_Z, \quad V_o = V_Z - V_{BE}$$

$$I_Z = I_R - I_B = I_R - \frac{I_L}{\beta} = \frac{V_L - (V_0 + V_{BE})}{R} + \frac{I_L}{\beta}$$

$$\rightarrow V_0 = \frac{r_Z}{R+r_Z} V_L + \frac{R}{r_Z+R} V_{ZK} - \frac{\frac{R \cdot r_Z}{\beta}}{R+r_Z} I_L - V_{BE}$$

$$\rightarrow S_V = \left. \frac{\Delta V_0}{\Delta V_L} \right| = \frac{r_Z}{R+r_Z} \approx \frac{r_Z}{R}$$

در حالت قبل هم که یک مقاومت و نیز داشتیم نیز همان رابطه بالا بدست آمده بود. اما

یک تفاوت وجود دارد. در حالت اول جریانی که از مقاومت می گذشت $I_L + I_Z$ بود ولی

در این حالت جریان کمتری برابر با $I_Z + \frac{I_L}{\beta}$ از مقاومت می گذرد. لذا مقاومتی در حد

کیلو اهم خواهیم داشت و در نتیجه S_V در حدود 10^{-4} خواهد بود:

$$S_V = \frac{r_Z}{R} = \frac{10^{-1}}{10^3} = 10^{-4}$$

$$S_I = \left. \frac{\Delta V_0}{\Delta I_L} \right| = - \frac{R \parallel r_Z}{\beta} \approx - \frac{r_Z}{\beta} \approx - \frac{10^{-1}}{10^4 \cdot 10^0} \approx -10^{-3} \text{ تا } -10^{-2}$$

$$S_T = \left. \frac{\Delta V_0}{\Delta T} \right|_{\substack{\Delta I_L=0 \\ \Delta V_L=0}} = \frac{R}{R+r_Z} \cdot \frac{\Delta V_{ZK}}{\Delta T} - \frac{\Delta V_{BE}}{\Delta T} + \frac{(R \parallel r_Z) I_L}{\beta^2} \frac{\Delta \beta}{\Delta T}$$

در رابطه بالا چون تغییرات β با دما خیلی زیاد نیست و درترم آخر ضریب $\frac{1}{\beta^2}$ وجود

دارد نهایتاً با اعمال تقریب مناسب خواهیم داشت:

$$S_T \approx \frac{\Delta V_{ZK}}{\Delta T} - \frac{\Delta V_{BE}}{\Delta T}$$

اگر زنی با تغییرات حرارتی مثبت انتخاب کنیم، R_T مقدار کمی خواهد بود.

$$P_D = R I_R^2 + \frac{V_{CE} - I_C}{(V_i - V_o) I_L} + V_Z I_Z = \underbrace{R I_R^2}_{\text{mW}} + \underbrace{(V_i - V_o) I_L}_W + \underbrace{V_Z I_Z}_{\text{mW}}$$

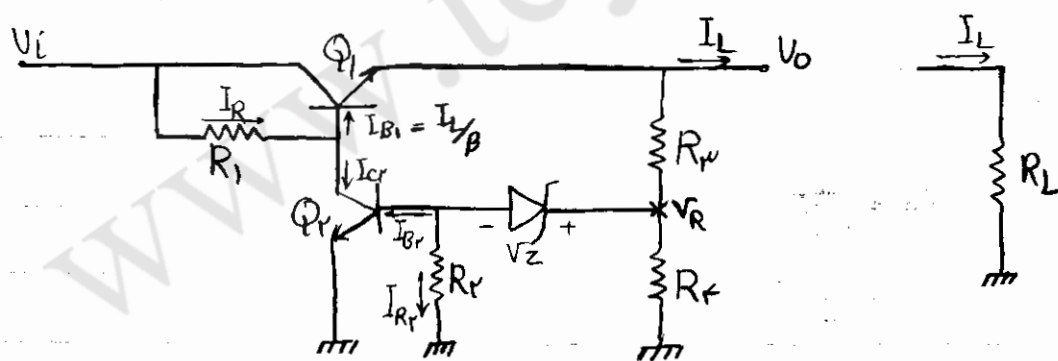
همانطور که گفته بودیم در رگولاتور سری آلمانی که در شافه سری قرار دارد بیشترین تلفات

را ایجاد می کند که در رابطه بالانیزی ببینیم.

در طرح بالا دیدیم که با اضافه کردن یک آلمان کنترل مجزا نسبت به رگولاتور قبلی ضرایب

ثبات را با بهبودی مناسبی بدست آوردیم.

این بار واحد نمونه بردار مدار رانیز مجزا می کنیم و زنود دیگر نمونه بردار نخواهد بود:

در طرح بالا نیز هم نقش مقایسه کننده دارد و هم نقش ولتاژ مرجع را دارد. ولتاژ مرجع

همان V_{ZK} خواهد بود که با ولتاژ دوسر R_4 مقایسه خواهد شد.

با فرض ثبات شدن ولتاژ V_o می توانیم فرض کنیم که I_{R1} ثابت است (البته تغییرات خیلی

کمی با تغییرات V_o خواهد داشت) حال اگر V_o کم شود، V_{R4} کاهش خواهد یافت.

زیر با مقایسه کردن ولتاژها فرمان کاهش ولتاژ بیس Q_2 را می‌دهد. در نتیجه I_{C1} کم

می‌شود. چون I_R تقریباً ثابت است لذا I_{B1} و در نتیجه I_{L1} زیاد شده و V_{O1} زیاد می‌شود.

وجود مقاومت R_2 ، مسیری برای بایاس زتر خواهد بود. چون اگر R_2 وجود نداشته باشد

با صفر شدن I_{C1} ، I_{B1} به سمت صفر رفته و دیود را خاموش می‌کند که مطلوب نیست.

با فرض صرف نظر کردن جریان زتر در مقابل جریان R_2 و R_3 خواهیم داشت:

$$V_R = \frac{R_F}{R_F + R_F} V_O \rightarrow V_O = \left(\frac{R_F}{R_F} + 1 \right) V_R$$

$$V_R = V_Z + V_{BEr} \quad , \quad V_Z = V_{ZK} + r_Z I_Z$$

$$I_Z = I_{Rr} + I_{Br} = \frac{V_{BEr}}{R_r} + \frac{I_{Cr}}{\beta_r}$$

$$I_R = I_{Cr} + \frac{I_L}{\beta_1} \rightarrow I_{Cr} = I_R - \frac{I_L}{\beta_1}$$

$$, \quad I_R = \frac{V_{i1} - (V_O + V_{BE1})}{R_1}$$

$$\begin{aligned} \rightarrow V_O = & \frac{1}{1 + \frac{\beta_r R_1}{r_Z} \cdot \frac{R_F}{R_F + R_F}} V_{i1} - \frac{\frac{R_1}{\beta_1}}{1 + \frac{\beta_r R_1}{r_Z} \cdot \frac{R_F}{R_F + R_F}} I_L \\ & + \frac{\beta_r \frac{R_1}{r_Z}}{1 + \frac{\beta_r R_1}{r_Z} \cdot \frac{R_F}{R_F + R_F}} V_{ZK} - \frac{\beta_r \frac{R_1}{r_Z \parallel R_r}}{1 + \frac{\beta_r R_1}{r_Z} \cdot \frac{R_F}{R_F + R_F}} V_{BEr} \\ & + \frac{V_{BE1}}{1 + \frac{\beta_r R_1}{r_Z} \cdot \frac{R_F}{R_F + R_F}} \end{aligned}$$

$$S_V = \left. \frac{\Delta V_O}{\Delta V_i} \right|_{\substack{\Delta T=0 \\ \Delta I_L=0}} = \frac{1}{1 + \frac{\beta_2 R_1}{r_2} \cdot \frac{R_F}{R_3 + R_4}} \approx \frac{1}{\frac{10^2 \times 10^3}{10^1}} = 10^{-6}$$

ترانزیستور Q_1 چون جریان آمپری از آن می‌گذرد باید β پایین داشته باشد اما Q_2

ترانزیستور با توان کم خواهد بود چون جریان میلی آمپری از آن می‌گذرد و در نتیجه β

آن حدود ۱۰۰ خواهد بود.

با توجه به اعداد بالا می‌بینیم که S_V بهبودی بهتری یافته است که به علت وجود β_2

یا همان Q_2 خواهد بود. به المان فرمان می‌گوئیم.

$$S_I = \left. \frac{\Delta V_O}{\Delta I_L} \right|_{\substack{\Delta T=0 \\ \Delta V_i=0}} = - \frac{R_1 / \beta_1}{\left(\right)} \approx \frac{10^1 \times 10^2}{10^6} \approx 10^{-5} \sim 10^{-6}$$

در نتیجه اینجانب تأثیر Q_2 را در بهبودی S_I می‌بینیم.

$$S_T = \left. \frac{\Delta V_O}{\Delta T} \right|_{\substack{\Delta I_L=0 \\ \Delta V_i=0}} = \left(\frac{\beta_2 R_1 / r_2}{\left(\right)} \right) \cdot \frac{\Delta V_{ZK}}{\Delta T} - \left(\frac{\beta_2 R_1 / r_2 \parallel R_1}{\left(\right)} \right) \cdot \frac{\Delta V_{BE2}}{\Delta T} + \left(\frac{1}{\left(\right)} \right) \cdot \frac{\Delta V_{BE1}}{\Delta T}$$

با توجه به رابطه بالا می‌بینیم که ضرایب صورت $\frac{\Delta V_{ZK}}{\Delta T}$ و $\frac{\Delta V_{BE2}}{\Delta T}$ تقریباً برابر بوده و

همدیگر را می‌توانند خنثی کنند. با توجه به اعداد خواهیم دید که تغییرات حرارتی Q_1

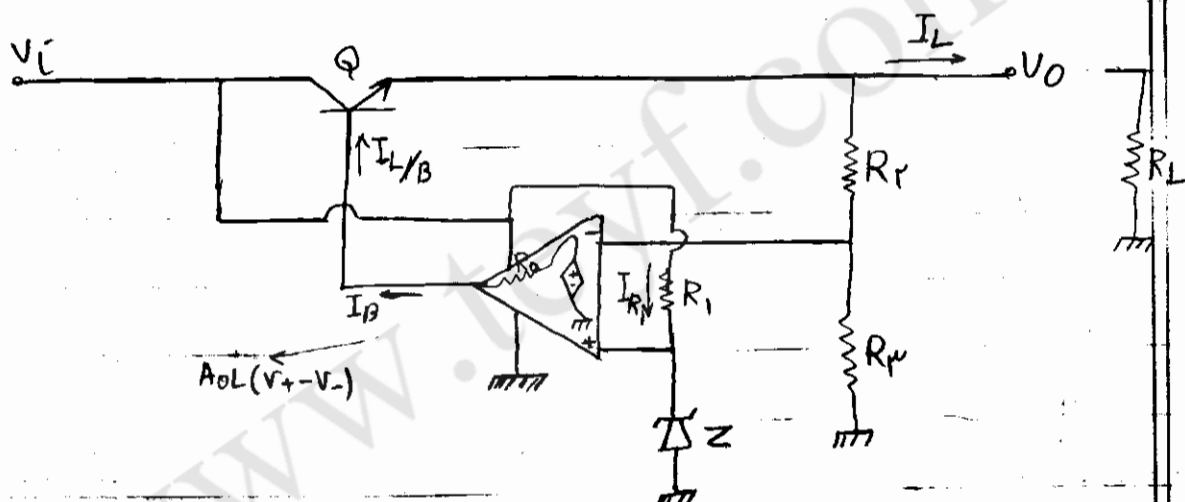
تقریباً بی‌تأثیر بوده و S_T توسط دو ترم اول تعیین می‌شود که با نزدیک کردن آنها

به یکدیگر می‌توان S_T را کاهش داد. در طرح بالا Q_1 گرمای بیشتری تولید خواهد

در طرح بالا دیدیم که با اضافه شدن یک المان کنترل اضافی نیز بهبودی بهتری در

ضرایب تسبیب بوجود می آید. حال طرح نهایی را ارائه می کنیم که در آن نمونه برداری با

گویی بالا بکار رفته و است که یک Op-Amp خواهد بود:

چون افت ولتاژ V_R باید معادل با افزایش I_E باشد با توجه به $A_{OL}(V_+ - V_-)$

می فهمیم که R_s باید به ترمینال منفی Op-Amp متصل شود.

پارامترهای معلوم مدار عبارتند از: $A_{OL} - R_0 - V_{ZK} - r_z - V_{BE} - \beta$

همانند موارد قبل برای نوشتن روابط از خروجی شروع می کنیم:

$$V_- = \frac{R_F}{R_F + R_{F2}} V_0, \quad V_+ = V_2 = V_{2K} + r_2 I_2 \quad (1)$$

$$I_2 = I_{R_1} = \frac{V_i - V_2}{R_1} \quad (2)$$

$$(1), (2) \rightarrow V_+ = V_2 = \frac{R_1}{R_1 + R_2} V_{2K} + \frac{R_2}{R_1 + R_2} V_i$$

$$V_{O_{op-Amp}} = A_{OL}(V_+ - V_-) \approx -R_O \cdot \frac{I_L}{\beta}, \quad V_O = V_{O_{op-Amp}} - V_{BE}$$

$$\rightarrow V_O = \frac{R_2 + R_3}{R_2 + (1 + A_{OL})R_3} \times \frac{A_{OL} \cdot R_1}{R_1 + R_2} V_{2K} + \frac{R_2 + R_3}{R_2 + (1 + A_{OL})R_3} \times \frac{A_{OL} \cdot R_2}{R_1 + R_2} V_i$$

$$\approx - \frac{R_2 + R_3}{R_2 + (1 + A_{OL})R_3} V_{BE} - \frac{R_2 + R_3}{R_2 + (1 + A_{OL})R_3} \cdot \frac{R_O}{\beta} \cdot I_L$$

$$\rightarrow S_V = \left. \frac{\Delta V_O}{\Delta V_i} \right|_{\substack{\Delta T = 0 \\ \Delta I_L = 0}} = \frac{R_2 + R_3}{R_2 + (1 + A_{OL})R_3} \cdot \frac{A_{OL} \cdot R_2}{R_1 + R_2} \approx \frac{R_2 (R_2 + R_3)}{R_3 R_1}$$

برای تقسیم ولتاژ کردن مقادیر کیلواهی برای R_2 و R_3 مناسب است. برای بایاس کردن

$$\rightarrow S_V \approx \frac{R_2 (R_2 + R_3)}{R_3 \cdot R_1} \quad \text{زیر نیز مقدار کیلواهی برای } R \text{ مطلوب است:}$$

انتظار داشتیم نسبت به حالت قبلی V_{BE} بهتری داشته باشیم که می بینیم بهبودی چندانی

بدست نیآورده ایم. چون می خواستیم با افزایش گین نمونه برداری V_{BE} که با بهبودی

بهتری داشت باشیم. دلیل: حتی اگر گین نمونه برداری ∞ باشد، ایده آل این است که

نهایتاً V_{R_3} و V_2 که باهم مقایسه می شوند باهم برابر شوند در این حالت V_O مقداری

از V_2 خواهد بود که مثل همان مدار اولیه است.

برای حل این مشکل سر R_1 راه V_0 وصل می‌کنیم. اما در این حالت ایرادی وجود

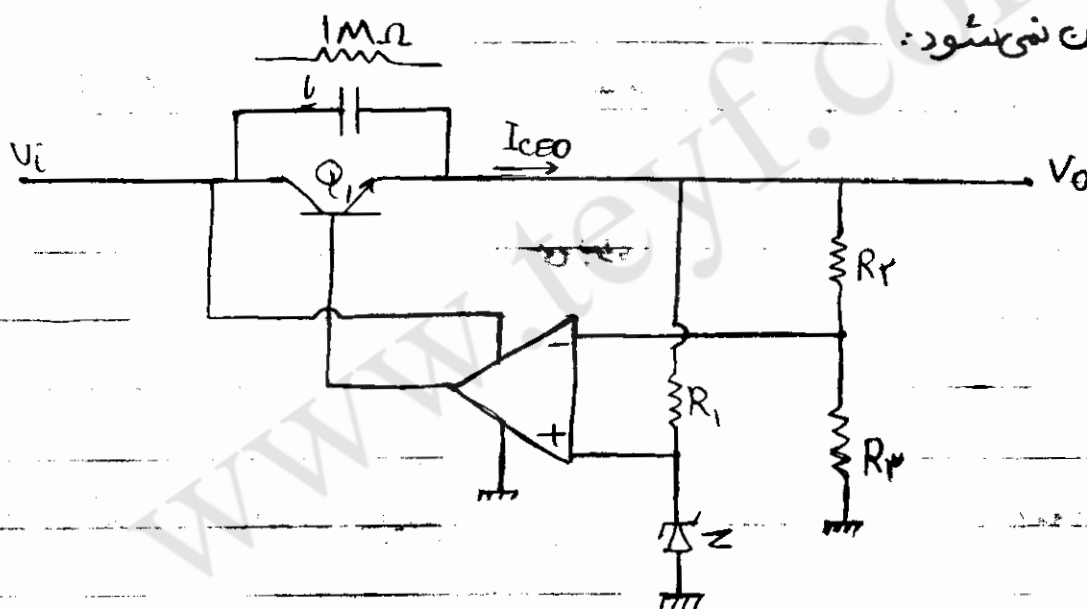
دارد که در لحظه اول زener روشن نخواهد شد و نیاز به یک راه انداز دارد. لذا از یک

مقاومت یا یک خازن برای راه اندازی زener استفاده می‌کنیم. البته در عمل در سواردی

که جریان بالا داریم، جریان I_{CEO} ترانزیستور کافی خواهد بود که زener را راه اندازی

کند و نیازی به مقاومت و خازن نخواهیم داشت. در لحظه اول چون V_0 صفر است

زener روشن نمی‌شود.

در همان مدار قبل بقیه ضرایب تثبیت را بدست می‌آوریم:

$$S_I = \frac{\Delta V_0}{\Delta I_L} = - \frac{R_f + R_z}{R_f + (1 + A_{OL}) R_f} \cdot \frac{R}{\beta} \approx - \frac{10^3}{1.5 \times 10^3} \times \frac{10}{10^2} = -10^{-2}$$

در این مورد نیز اگر از ترانزیستور فرمان استفاده می‌کردیم بهبودی بهتری در S_I داشتیم.

$$S_T = \frac{\Delta V_0}{\Delta T} = \frac{R_f + R_z}{R_f + (1 + A_{OL}) R_f} \cdot \frac{A_{OL} \cdot R_1}{R_z + R_1} \cdot \frac{\Delta V_{ZK}}{\Delta T} - \frac{R_f + R_z}{R_f + (1 + A_{OL}) R_f} \cdot \frac{\Delta V_{BE}}{\Delta T}$$

$$\rightarrow S_T \approx \frac{R_1 + R_3}{R_3} \cdot \frac{\Delta V_{ZK}}{\Delta T} - \frac{R_1 + R_3}{\underbrace{A_{OL}}_{\text{خیلی بزرگ}} R_3} \cdot \frac{\Delta V_{BE}}{\Delta T}$$

در مقایسه با مدلی که یک ترانزیستور داشت در اینجا S_T بهبودی بهتری یافته است.

در مدار با یک ترانزیستور تأثیرات حرارتی ترانزیستور هر دو موثر بوده و در مقابل هم

قراری گرفتند اما در اینجا با استفاده از Op-Amp، فقط تأثیرات حرارتی زیر موثر است

با محاسبه P_d خواهیم دید که در اینجا فیزیک بیشترین تلفات حرارتی را ترانزیستور یا

همان المان شاخصی دارد.

مدار فوق کاملترین تثبیت کننده ولتاژ است که تمام المان‌های یک رگولاتور ولتاژ

در آن به صورت مجزا بکار رفته است. اما محدودیت‌هایی را هم دارد. مانند محدودیت

$$I_{Omax \text{ Op-Amp}} \times \underbrace{\beta_1 \beta_2}_{\text{در اینجا}} = I_L$$

$10 \times 50 = 1A$

جریان I_L که از رابطه مقابل

بدست می‌آید می‌توان برای بالا بردن I_L از ترکیب دارلینگتون استفاده کرد (به جای Q_1).

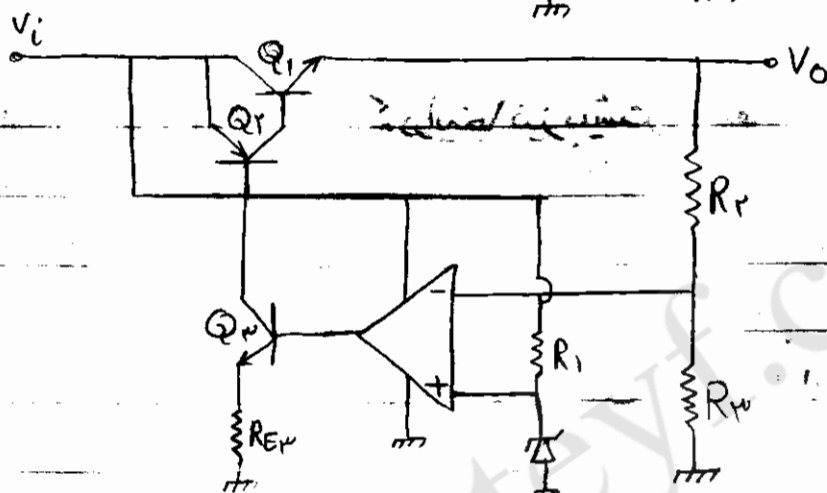
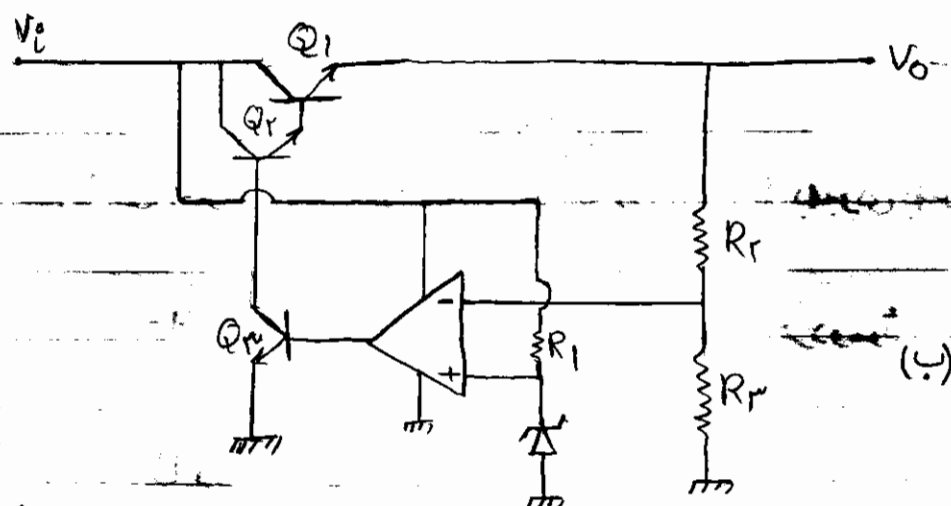
به هر حال با بالا بردن $gain \ loop$ مقدار I_L افزایش می‌یابد. یکی از راه‌های افزایش

$gain \ loop$ قرار دادن یک ترانزیستور (Q_3) در خروجی Op-Amp است. اما چون جریان

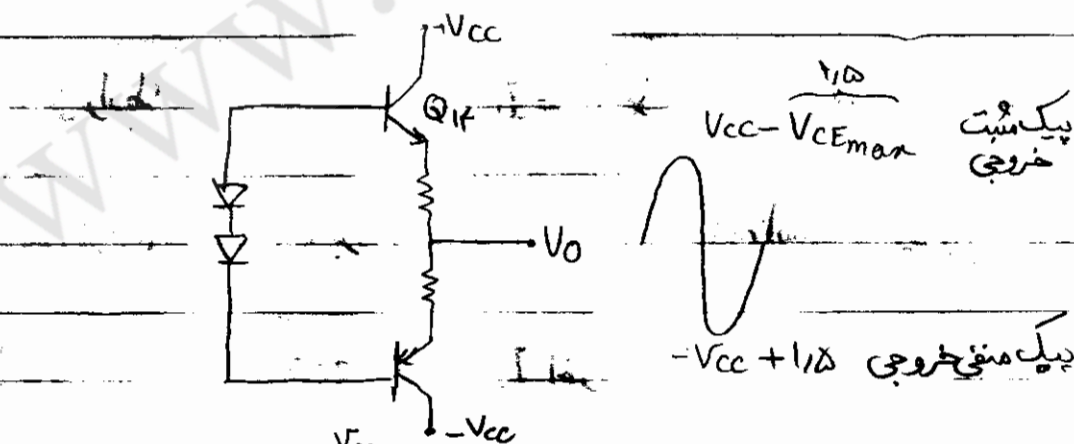
بیس Q_2 بالا و کلکتور Q_3 رویه پائین است لذا ترکیب دارلینگتون را به شکل دیگری

می‌بندیم:

اما مدار شکل (ب) اشکالی در Q_3 دارد. باتوجه به مدار داخلی Op-Amp :

لذا امیتر Q_3 تا V_{CEmax} و کلکتور آن تا V_{CEmin} می تواند بالا می رود. در این حالت

اتفاقی که برای Q_1 می افتد این است که بیس آن جریان بسیار زیادی از کلکتورش

خواهد داشت و در ترانزیستوری که در آن رابطه $I_B \neq \frac{1}{\beta} I_C$ برقرار نباشد

V_{CE} آن صفر بوده و اشباع می‌شود. لذا به محض وصل کردن مدار Q_1 اشباع

می‌شود برای حل این مشکل جریان Q_3 را باید پائین بیاوریم به طوری که $\frac{1}{\beta}$ جریان

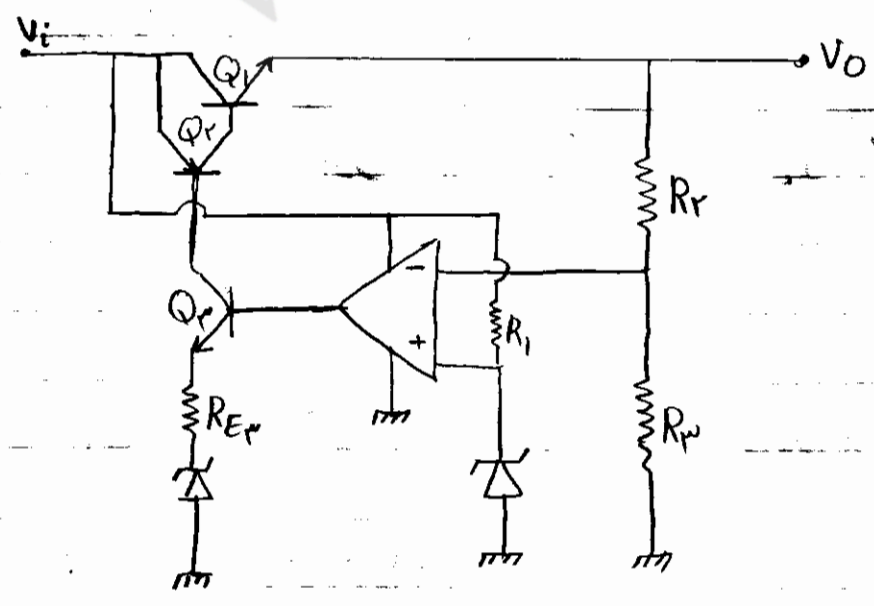
کلکتور Q_1 شود. لذا از یک مقاومت در امیتر Q_3 استفاده می‌کنیم، در این حالت

$$V_{O_{Op-Amp}} = R_{E3} \underbrace{I_{C3}}_{I_L / \beta_1 \beta_2} + V_{BE}$$

با انتخاب مناسب R_{E3} می‌توان خروجی $Op-Amp$ ولتاژ را در جایی تنظیم کنیم که بیشترین سوئینگ را داشته باشد.

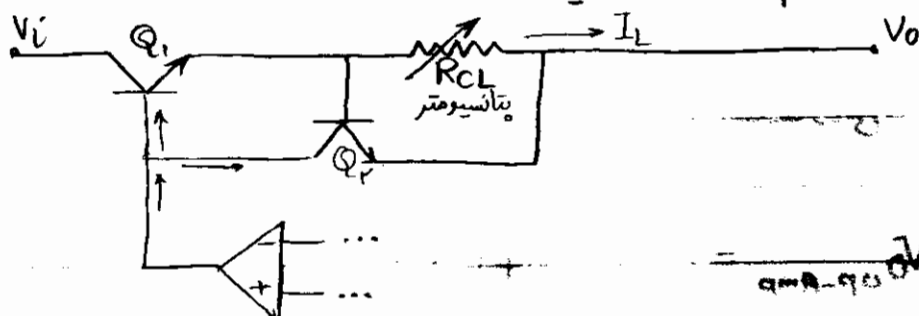
در مدار فوق Q_3 نقش یک تقویت کننده امیتر مشترک را بازی می‌کند البته می‌توان

برای اینکه حساسیت Q_3 را بسیار بالا ببریم از یک ترانزیستور استفاده می‌کنیم که در این حالت نیازی به R_{E3} زیاد نداریم.

می‌خواهیم در مدار فوق بتوانیم جریان خروجی I_L را کنترل کنیم. لذا باید یک

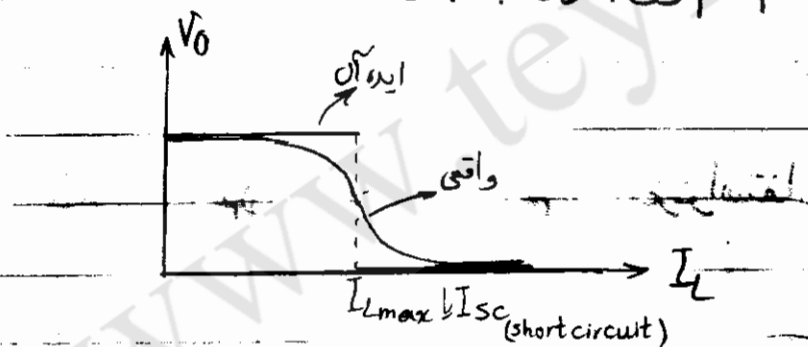
نمونه بردار استفاده کنیم که در شکل زیر نشان داده شده است:

در محدود کننده جریان بالا تا زمانی که $I_L \cdot R_{CL} < V_{BE}$ است Q_2 خاموش است اما

وقتی که $R_{CL} = V_{BE_{on}} / I_{L_{max}}$ روشن شده و جریان را محدود می‌کند. مقاومت

R_{CL} باید یک مقاومت کم اهم ولی بتوان بالا باشد.

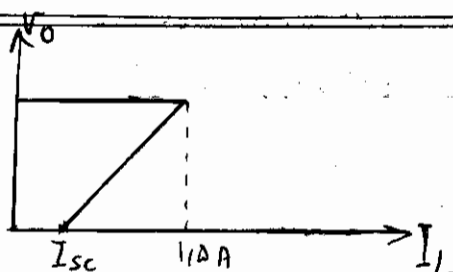
به مدار بالا، مدار محدود کننده جریان می‌گوییم.

به فرض مدار بالا را در 1.5^A تنظیم کنیم حال اگر I_L بیشتر از 1.5^A شود حتماً در

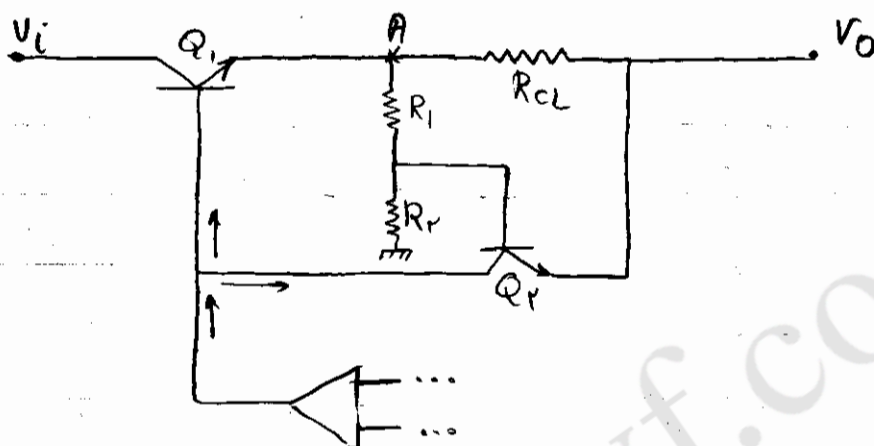
خروجی (در بار) مشکلی بوجود آمده است. حال می‌خواهیم در این حالت جریان به

جای اینکه ثابت بماند کم شود تا به بار آسیبی نرسد و از آن محافظت کرده باشیم

لذا مداری با مشخصه زیر می‌خواهیم:

به چنین مداری Fold back می‌گویند که در شکل زیر نشان داده شده است:

$$V_{BEr} = V_{BEON}$$

$$V_{Br} - V_{Er} = V_A \cdot \frac{R_r}{R_1 + R_r} - V_O = (V_O + R_{CL} I_L) \frac{R_r}{R_1 + R_r} - V_O = V_{BE}$$

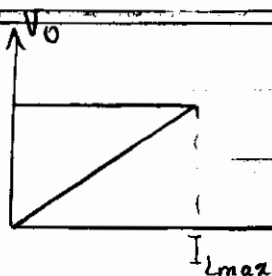
$$\rightarrow V_O \left(\frac{R_r}{R_1 + R_r} - 1 \right) + R_{CL} I_L \cdot \frac{R_r}{R_1 + R_r} = V_{BEr}$$

$$\rightarrow I_L = \frac{V_{BE} - V_O \left(\frac{R_r}{R_1 + R_r} - 1 \right)}{R_{CL} \cdot \frac{R_r}{R_1 + R_r}}$$

$$\rightarrow I_{L_{max}} = \frac{(R_1 + R_r) V_{BEON} + \overset{12V}{V_O} \cdot R_1}{R_{CL} \cdot R_r}$$

$$\text{if } V_O = 0 \rightarrow I_L = I_{sc} < I_{L_{max}}$$

نوع دیگری از محدودکننده‌ها وجود دارند که به مدار قطع‌کننده موسوم هستند

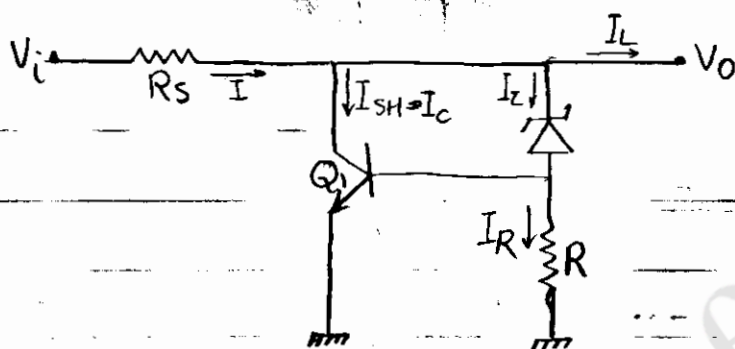

که مشخصه $V_O - I_L$ در آنها بصورت مقابل است:

برای ساخت چنین مدلی نیاز به المان‌های غیر خطی I_L داریم.

خواهیم داشت که خواهیم دید با BJT می‌توانیم چنین مدلی بسازیم.

رگولاتور شنت :

$$V_O = V_i - R_s I, \quad I = I_L + I_Z + I_{SH}$$

$$V_Z = V_{ZK} + R_Z I_Z = V_O - V_{BE} \rightarrow I_Z = \frac{V_O - V_{BE} - V_{ZK}}{R_Z}$$

$$I_B = I_Z - I_R = I_Z - \frac{V_{BE}}{R}, \quad I_{SH} = \beta I_B$$

بعد از جایگزینی
$$V_O = \frac{r_Z}{r_Z + \beta R_s} V_i - \frac{R_s r_Z}{r_Z + \beta R_s} I_L + \frac{\beta R_s}{r_Z + \beta R_s} (V_{ZK} + V_{BE})$$

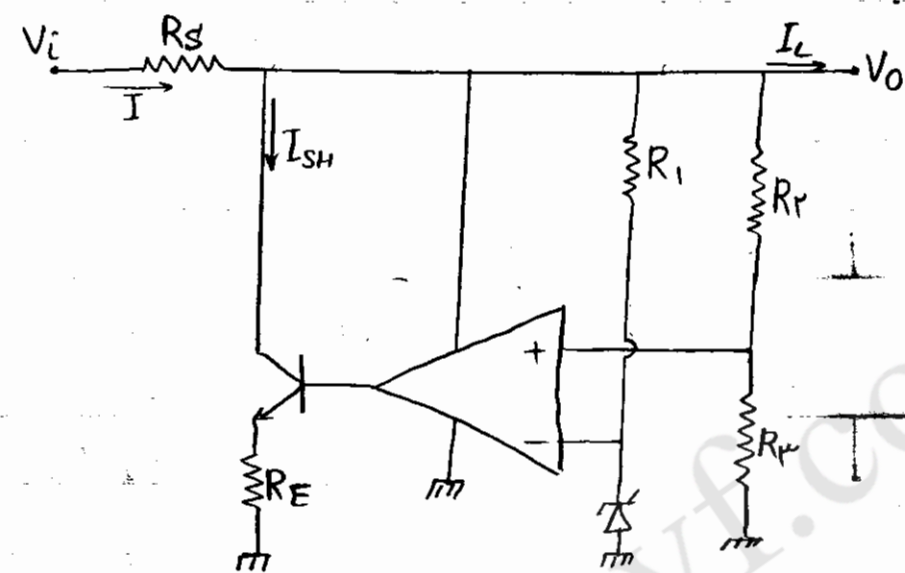
$$\rightarrow S_V = \left. \frac{\Delta V_O}{\Delta V_i} \right| = \frac{r_Z}{r_Z + \beta R_s} \approx \frac{r_Z}{\beta R_s}$$

$$S_I = \left. \frac{\Delta V_O}{\Delta I_L} \right| = - \frac{R_s r_Z}{r_Z + \beta R_s} \approx - \frac{r_Z}{\beta}$$

$$S_T = \left. \frac{\Delta V_O}{\Delta T} \right| = \frac{\beta R_s}{r_Z + \beta R_s} \left(\frac{\Delta V_{ZK}}{\Delta T} + \frac{\Delta V_{BE}}{\Delta T} \right)$$

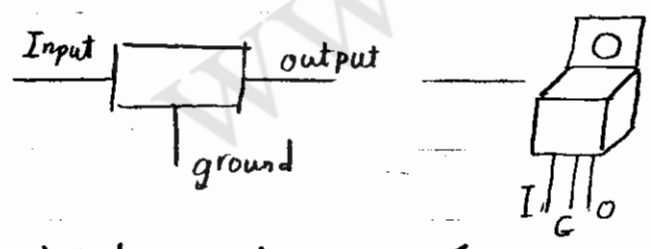
که ضرایب ثبات بالا در مقایسه با اولین مدار که شامل زنر و مقاومت بود بهبودی

یافته اند. البته در این مدار فقط المان کنترل به صورت مجزا بکار رفته است. اگر تمام المان های یک رگولاتور را به طور مجزا به کار ببریم بالطبع، کاملترین رگولاتور است را خواهیم داشت:

تمرین: ضرایب S_V ، S_I و S_T را برای مدار بالا بدست آورید.

رگولاتورهای ذکر شده عموماً به صورت مدارهای مجتمع ساخته می شوند که دارای

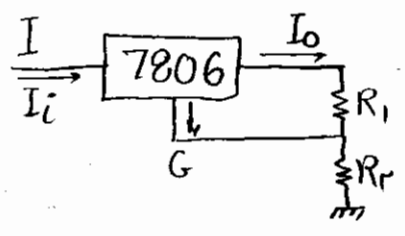

سه پایه هستند:

چنین IC هایی با نام LM78XX هستند که XX نشان دهنده ولتاژ خروجی

خواهد بود که مقادیر استاندارد آن ۰۵، ۰۶، ۰۸، ۰۹، ۱۲، ۱۵، ۱۸، ۲۴

است. عدد ۷۸ نشان دهنده رگولاتور مثبت است یعنی ورودی مثبت، خروجی مثبت.

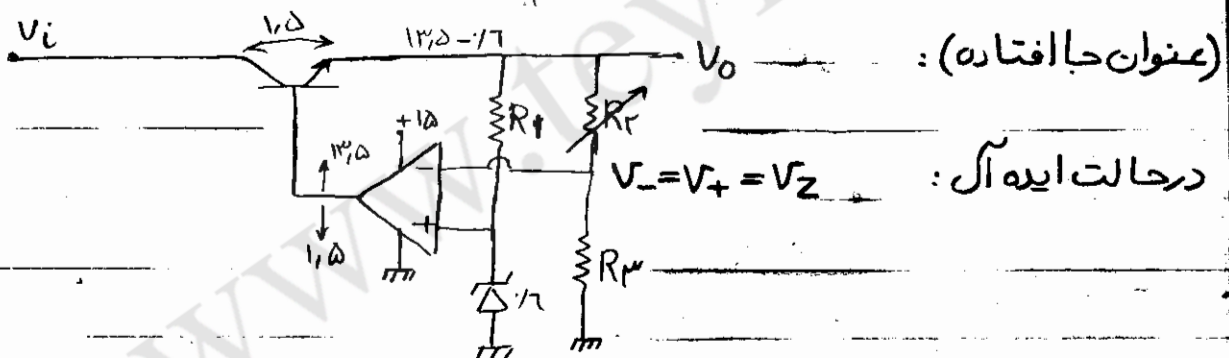
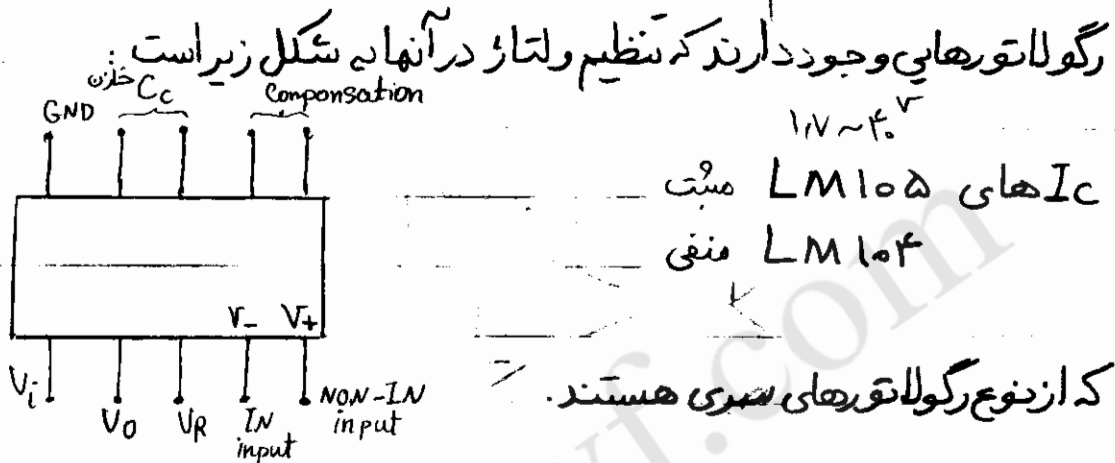

نوع دیگر رگولاتورها، IC های بانام LM79 هستند که به عنوان رگولاتورهای

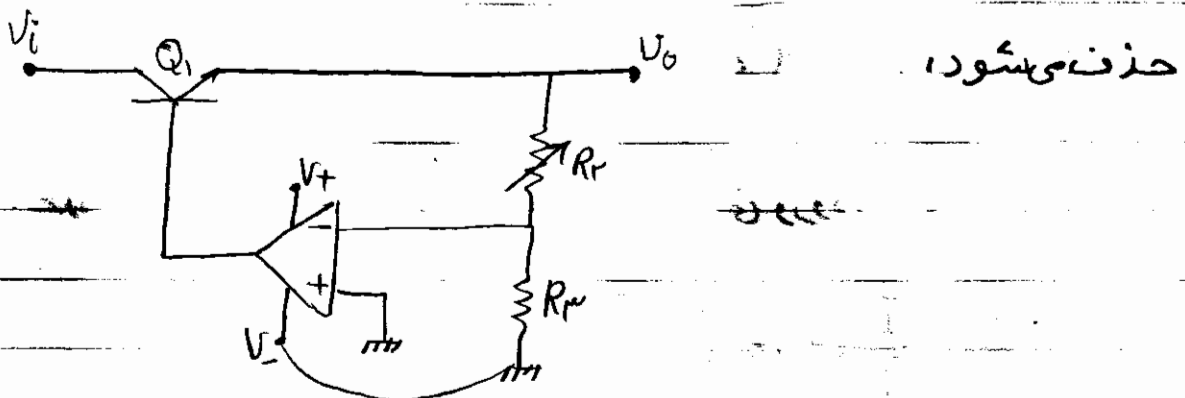
منفی به کار می روند. یعنی ورودی منفی، خروجی منفی.

مداری که در صفحه قبل دیده می شود برای تنظیم خروجی به کاری روژ.

$$V_2 = V_- = \frac{R_3}{R_2 + R_3} V_0 \rightarrow V_0 = V_2 \left(1 + \frac{R_2}{R_3}\right)$$

برای اینکه V_0 صفر نشود، R_2 را صفر می کنیم و زئیر را بهی داریم که در این صورت R_1 نیز

در این صورت ناچاراً باید تغذیه منفی نیز داشته باشیم. چون Op-Amp ایده آل

است و $V_+ = V_-$ و برابر صفر هستند با توجه به اینکه V_0 مقدار دارد جریانی از R_2 بوبه پائین سر از زیر می شود برای اینکه این جریان وارد Op-Amp نشود و آن را به حالت غیر خطی نبرد باید R_3 را به V_- وصل کنیم. تا جریانی به R_3 وارد شود

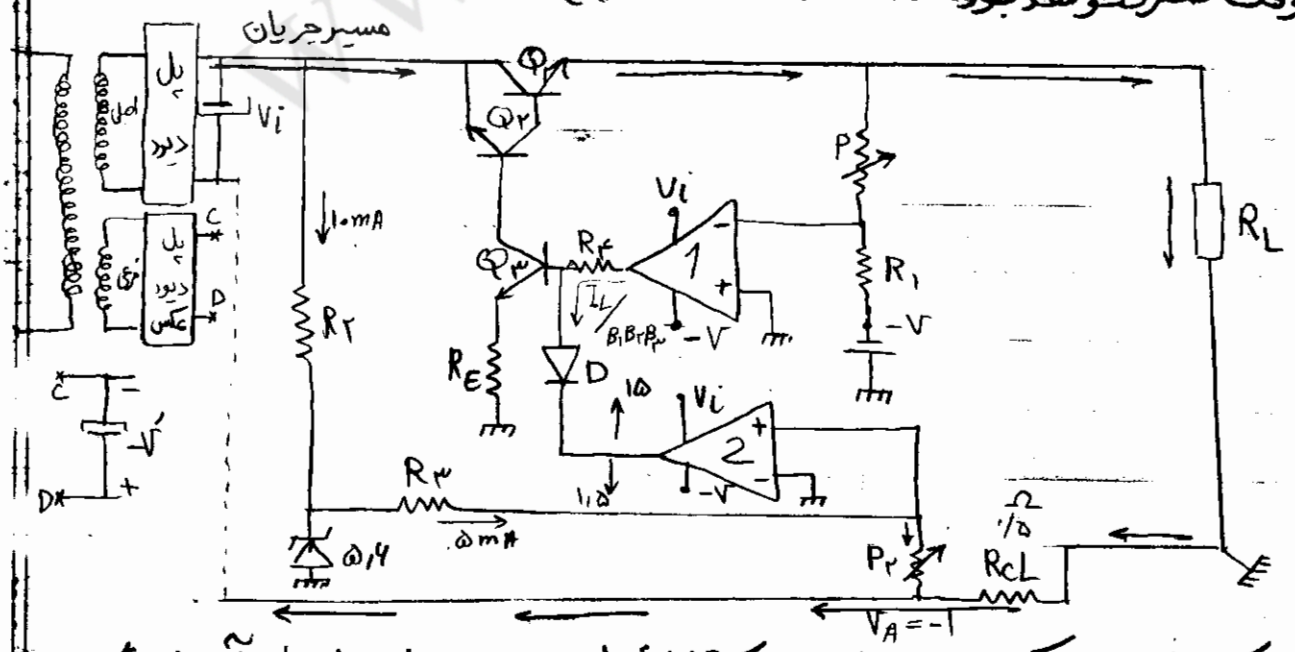
در این حالت :

$$I_{R_2} = I_{R_3}$$

$$\frac{V_0}{R_2} = \frac{V}{R_3} \rightarrow V_0 = V \cdot \frac{R_2}{R_3}$$

لذا برای اینکه در خروجی ولتاژ صفر داشته باشیم باید تغذیه منفی داشته باشیم. در نتیجه در خروجی I_C های LM105 و LM104 مقدار خروجی می بینیم هیچ

وقت صفر نخواهد بود.

در شکل بالا محدود کننده جریانی رای بینیم که قابل تنظیم بوده و جریان مدار وارد آن نمی شود.

مقاومت R_{CL} نمونه برداری جریان می‌کند. چون سرست چپ R_{CL} منفی است و باید وارد

ترمینال منفی Op-Amp شده و با ترمینال مثبت مقایسه شود لذا طراحی باید به گونه ای باشد که

وقتی I_L از مقدار ماکزیم بیشتر شود V_+ هم از V_- بیشتر شود. (V_- اهم که صفر است).

پس باید I_{Lmax} ولتاژ را به صفر برسانیم. برای این کار از یک پتانسیومتر P_p و دیود زنر

V_+

استفاده کنیم.

وقتی که I_L از I_{Lmax} کمتر است Op-Amp 2 به اشباع مثبت می‌رود و دیود D هم خاموش خواهد

بود و جریان مسیر خود را طی می‌کند. زمانی که I_L کمی از I_{Lmax} بیشتر شود V_+ از صفر به

طرف منفی رفته و Op-Amp به اشباع منفی می‌رود. در نتیجه دیود D روشن می‌شود و جریانی

از Op-Amp 1 به Op-Amp 2 سرایت می‌شود. جریان I_Q در این حالت مینیمم می‌شود

ولی صفر نخواهد شد چون در این صورت جریان شاخه اصلی مدار صفر خواهد شد. وجود

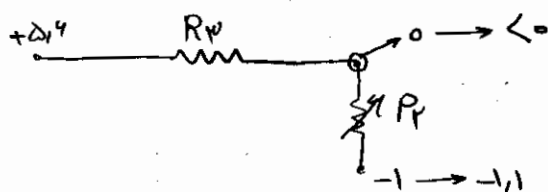
مقاومت R_F بین دو Op-Amp برای این است که اگر از Op-Amp 1 بیش از حد جریان بکشیم ولتاژ

آن افت پیدا نکند. جریانی که از P_p می‌گذرد در حد میلی آمپر است.

نکته: زمینی که مدار دارد باز می‌نویس که V_i دارد متفاوت است.

V_A را نسبت به صفر مدار ۱- ولت انتخاب کردیم که در این حالت V_+ صفر است. حال اگر I_L

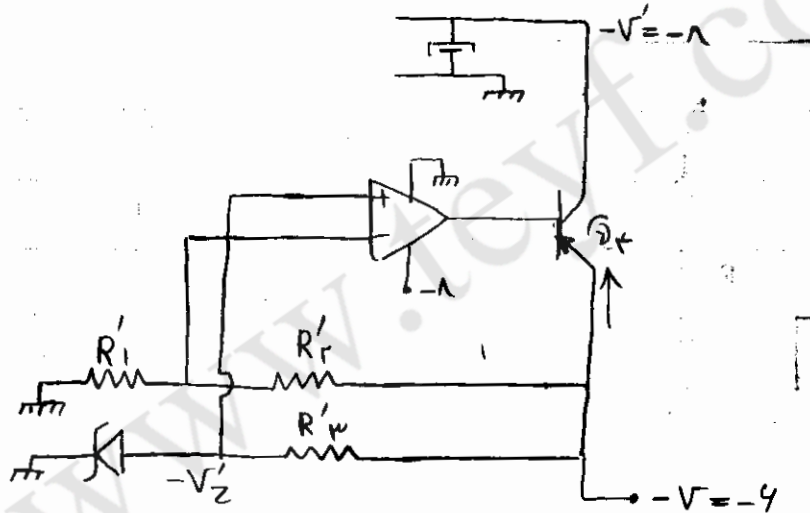
از I_{max} بیشتر شود V_A مثلاً ۱٫۱- شده و V_+ کوچکتر از صفر می شود.

برای اینکه ولتاژ V_- (تغذیه منفی و ولتاژ مرجع) را تولید کنیم از قسمت پل دیود فرعی استفاده

می کنیم که V_- تولید می کند. V'_- کمی بیشتر از V_- است. مثلاً اگر V_- برابر ۶- باشد آن

گاه V'_- برابر ۸- است. V_- را مطابق شکل زیر به یک رگولاتور دیگری دهیم تا V_- را بگیریم:

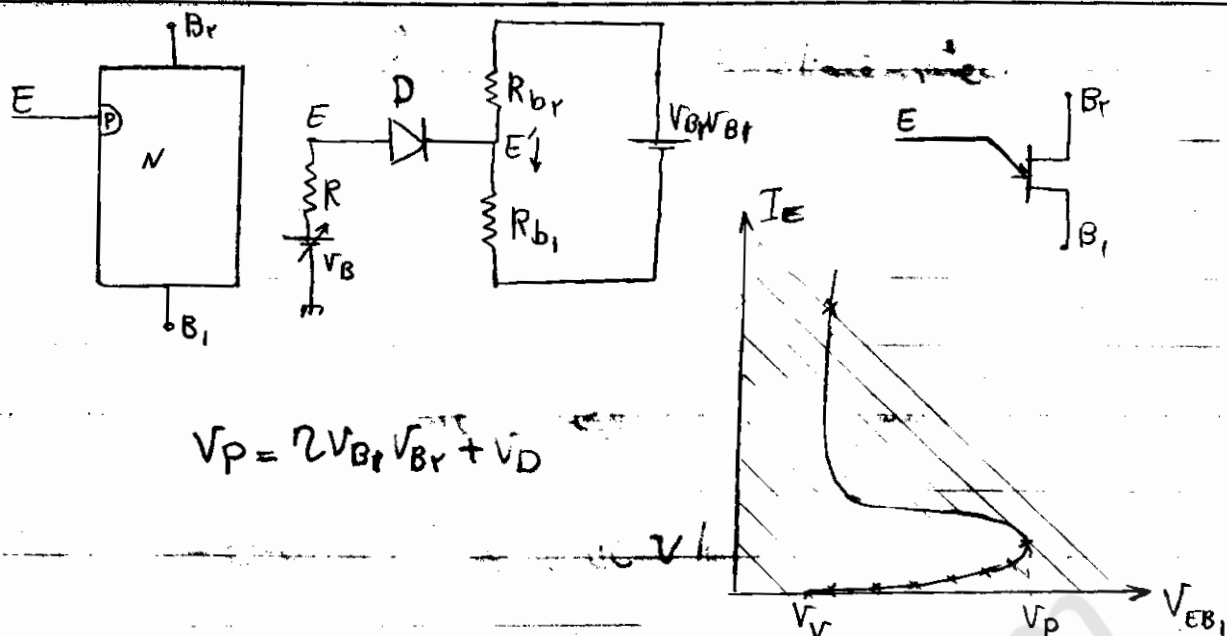
لذا باطری مدار را برداشته و آن را به V_- بالا وصل می کنیم.

مقاومت های R_2 و R_3 در مدار اصلی برای بایاس کردن دیود زنر مدار اصلی است.

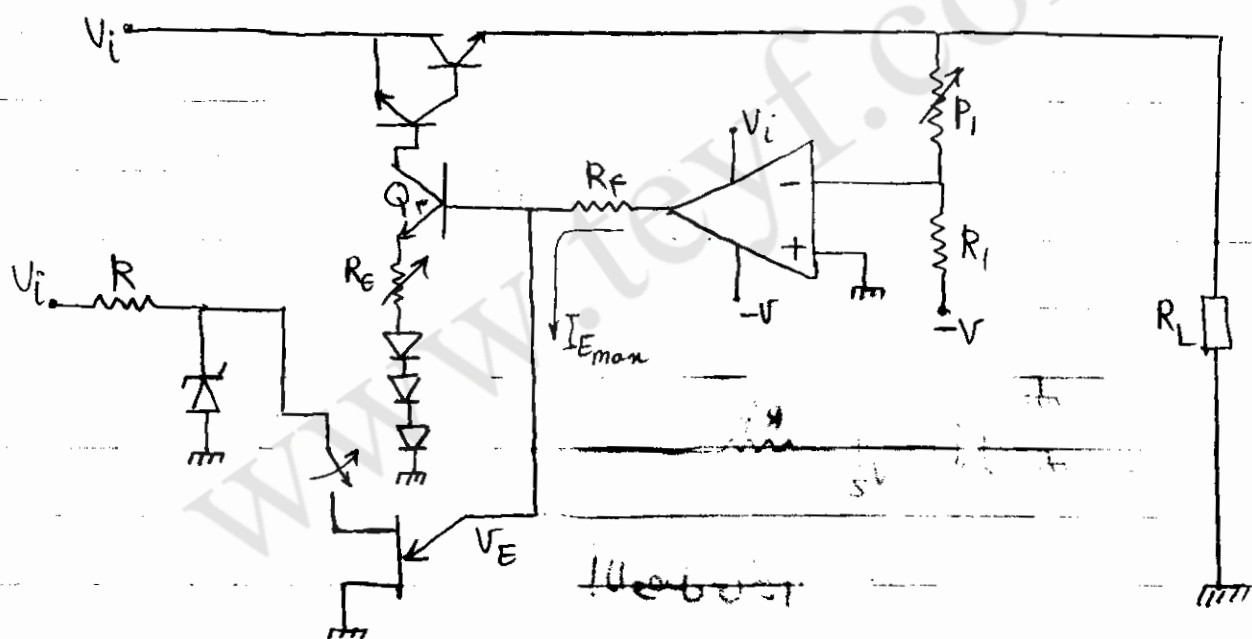
قطع کننده جریان:

(این شاء ... که UJT را خاموش نکرده اید.

یادآوری UJT از الکترودیک I:

قطع کننده جریان : باز هم فرمان قطع کنندگی را در خروجی op-Amp قرار می دهیم.

فرض می کنیم وقتی جریان I^A شد باید قطع شود. با توجه به شکل و لتاژ روشن شدن آدا

رابطه است می آوریم:

$$V_{Br} = R_E I_{Er} + V_{BEr}$$

$$\rightarrow \begin{cases} V_{Br} = R_E \frac{I_{Lmax}}{\beta_1 \beta_r} + V_{BEr} \\ V_p = 2V_i + V_D \end{cases}$$

بعد از روشن شدن μJT می خواهیم جریان مدار صفر شود. (برخلاف محدود کننده جریان)

لذا جریان I_E باید صفر شود. برای این کار از سه دیود در امیتر Q_3 استفاده می کنیم.

حال جریان صفر شد مقدار R_E را انتخاب می کنیم به این ترتیب که جریان R_E باید از

$I_{E_{max}}$ المان μJT تجاوز نکند تا μJT نسوزد.

چون دیودها را در امیتر Q_3 قرار دادیم لذا ولتاژ روشن شدن μJT به صورت زیر

$$V_{B_3} = R_E \cdot I_{E_3} + V_{BE_3} + 3V_D \quad \text{تغییری کند:}$$

وقتی که جریان $I_{L_{max}}$ بیشتری شود V_- از V_+ بیشتر شده و $Op-Amp$ به اشباع مثبت

می رود و μJT روشن خواهد ماند. حال بار را از خروجی برداشتیم و می خواهیم دوباره

مدار کار کند. در این حالت باز هم $Op-Amp$ در اشباع مثبت خواهد ماند، (بالینکه I_L

صفر است). برای اینکه مدار کار کند باید I_L به نحوی خاموش شود که راههای

متفاوتی برای خاموش کردن آن وجود دارد:

یک راه این است که یک کلید در امیتر μJT قرار دهیم و آن را باز کنیم که این راه

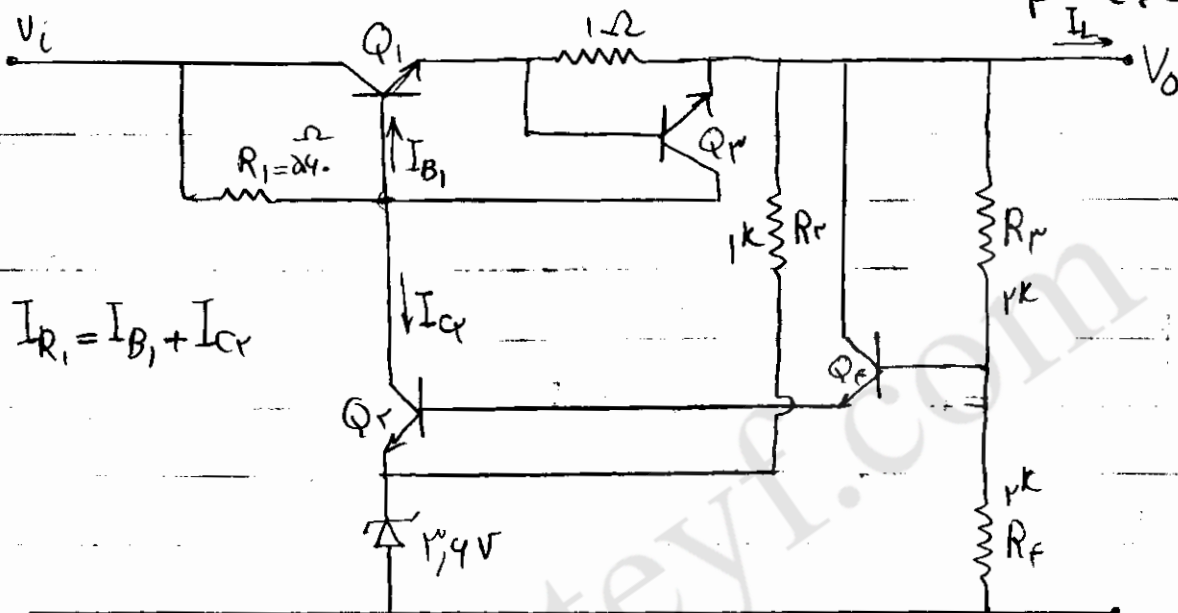
مرسوم نیست. راه دیگر این است که μJT را قطع کنیم.

برای تنظیم کردن مقدر $I_{L_{max}}$ (مثلاً به جای 2^A ، 3^A) باید R_E را تغییر دهیم و برای اینکه μJT

هم در I_L جدید مثلاً 3^A قطع کنند از ترکیب زنر و مقاومت استفاده می‌کنیم.
برای تولید V_i و V_o - هم همانند محدود کننده جریان از ترانس و... استفاده می‌کنیم.

سوال پایان ترم :-

$$I_{R_1} = I_{B_1} + I_{C_2}$$

الف لحز کار مدار - ب - ولتاژ V_o - ج - جریان خروجی ماکزیم I_{Lmax}

$$\beta = h_{fe} = 100, \quad V_{BE} = 1V, \quad V_{CEsat} = 1V, \quad I_{Lmax} \leftarrow V_{i_{min}} \rightarrow$$

وقتی می‌گوییم طرز کار مدار را توضیح دهید یعنی عاملی ولتاژ را از تثبیت خارج کند حال

توضیح می‌دهید که مدار چگونه ولتاژ را تثبیت می‌کند. R_2 و R_3 نمونه بردار و ولتاژ مرجع

زنر و Q_2 و Q_3 مقایسه کننده هستند. برای بایاس زنر است. چون وقتی I_{C_2}

صفر می‌شود برای اینکه زنر روشن بماند از بایاس R_2 استفاده می‌کنیم. وقتی V_o کاهش

می‌یابد، V_{BE_3} کاهش می‌یابد و در نتیجه I_{B_3} کاهش خواهد یافت. کاهش I_{B_3} باعث کاهش

I_{C1} می شود. با فرض ثابت بودن I_{R1} در نتیجه I_{B1} افزایش می یابد و نهایتاً I_L

افزایش و V_0 زیاد می شود.
$$V_{BE} = V_0 \cdot \frac{R_F}{R_F + R_E} \rightarrow V_0 = 1.7$$

جریان خروجی ماکزیمم وقتی است که I_{C1} صفر شود. اگر V_i را داده بود باید I_{R1} را محاسبه

و I_{B1} را بدست می آوردیم. در اینجا محدود کننده جریان وجود دارد (Q_3) و لذا ماکزیمم

جریان خروجی را Q_3 تعیین می کند. اگر به فرض V_{BE3} برابر $0.7V$ باشد:

$$V_{BE3} = I_{Lmax} \times 1^2 \rightarrow I_{Lmax} = 1.7A$$

$$V_{E1} = V_0 + 0.7V = 1.017$$

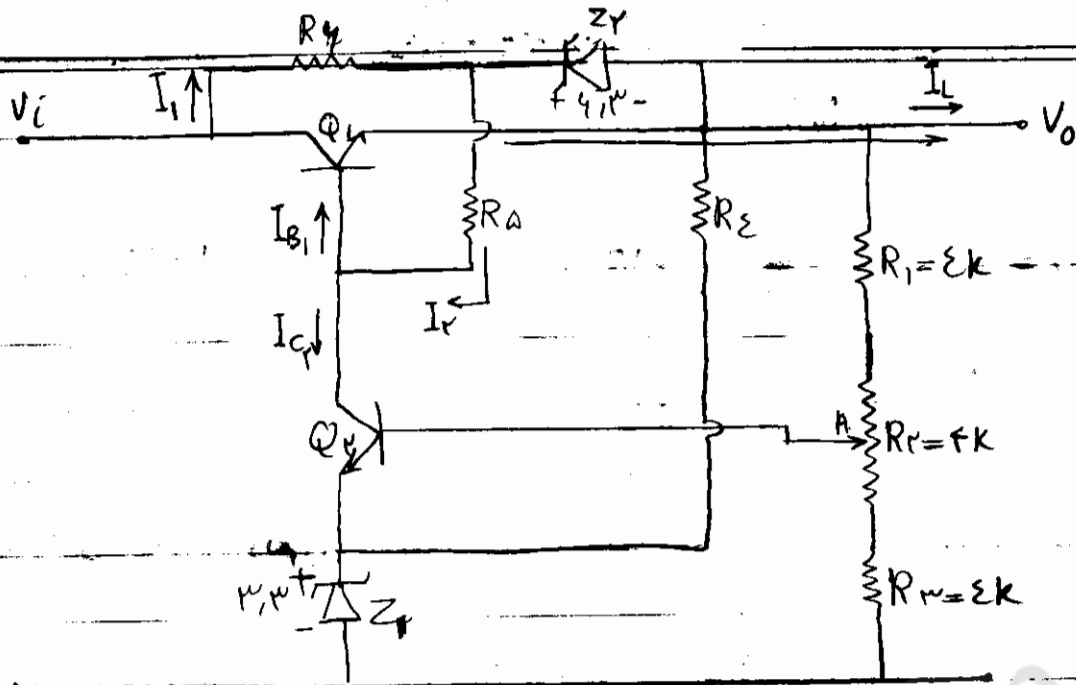
برای اینکه Q_3 وارد اشباع نشود پس V_i باید حداقل $\frac{11}{10.4 + 0.3}$ باشد. (۱)

$$V_i = R_1 I_{R1} + V_{BE1} + 1.017$$

وقتی که I_{Lmax} از مدار می گذرد با فرض اینکه Q_2 عمل کرده و I_{C1} صفر شده:

$$V_{i_{min}} = R_1 \cdot \frac{I_{Lmax}}{\beta_1} + V_{BE1} + 1.017 = 15.32V \quad (2)$$

از (۱) و (۲) نتیجه می گیریم که: $V_{i_{min}} = 15.32V$

الف) ثابت کنید مقدار I_2 ثابت است. با تغییرات ولتاژ خروجی و ولتاژ ورودی ثابت است.

ب) با فرض I_2 ثابت طرز کار مدار را تعیین کنید. ج) محدوده تغییرات V_o را تعیین کنید.

$$2.5 < V_i < 3, \quad R_5 = 5.1k, \quad I_{2min} = 5mA, \quad I_{2max} = 10mA$$

؟ R_1, R_2, R_3 ؟

$$I_2 = \frac{V_{R5}}{R_5} = \frac{(V_o + V_{Zr}) - (V_o + V_{BE1})}{R_5} = \frac{V_{Zr} - V_{BE1}}{R_5} = cte$$

اگر فرض کنیم که جریان شاخه های R_1, R_2, R_3 ناچیز هستند. اگر V_o کاهش یابد

نتیجه می گیریم که I_L کاهش یافته است. کاهش V_o باعث کاهش V_{BE1} و در نتیجه

کاهش I_{C1} می شود. چون I_2 ثابت است، در نتیجه I_{B1} افزایش می یابد. افزایش

I_{B1} افزایش I_L را به همراه خواهد داشت و در نتیجه V_o افزایش می یابد.

برای تعیین محدوده V_o ، پتانسیومتر را از صفر تا مقدار ماکزیم آن تغییر می دهیم

در این صورت تغییرات ناچیزی در V_{B_r} اعمال می شود که قابل صرف نظر کردن است و

علا V_{B_r} را ثابت می گیریم. $V_{B_r} = V_{Z_r} + V_{BE_r} = 4 \text{ V}$

if $R_r \rightarrow \max$: $V_A = \frac{R_r + R_w}{R_1 + R_r + R_w} V_0$

$\rightarrow V_0 = 4 \text{ V}$

if $R_r \rightarrow \min$: $V_A = \frac{R_w}{R_1 + R_r + R_w} V_0 \rightarrow V_0 = 12 \text{ V}$

(د) در شرایط بحرانی باید حداقل جریان از R_4 گذشته و زنر بار روشن نگه دارد :

$\rightarrow \begin{cases} I_{l \min} = I_r + I_{Zr \min} \end{cases}$

$\rightarrow \begin{cases} V_{R_4 \min} = V_{i \min} - (V_{0 \max} + V_{Z_r}) \end{cases}$

$I_r = \frac{V_{Z_r} - V_{BE_r}}{R_A} = 1 \text{ mA} \rightarrow I_{l \min} = 4 \text{ mA}$

دلیل اینکه در رابطه بالا $V_{0 \max}$ قرار می دهیم این است که : برای اینکه I_l مینیم

شود باید V_{R_4} مینیمم شود یعنی ولتاژ سر است آن ماکزیمم و ولتاژ سرچپ

$\rightarrow R_{4 \max} = \frac{V_{R_4 \min}}{I_{l \min}} = 1,117 \text{ K}$ آن می نیمم شود.

$\begin{cases} I_{l \max} = I_r + I_{Zr \max} = 21 \text{ mA} \end{cases}$

$\begin{cases} V_{R_4 \max} = V_{i \max} - (V_{0 \min} + V_{Z_r}) \end{cases}$

$\rightarrow R_{4 \min} = \frac{V_{R_4 \max}}{I_{R_4 \max}} = 143 \text{ } \Omega \rightarrow 143 \text{ } \Omega < R_4 < 1117 \text{ } \Omega$

شرایط بحرانی برای R_f وقتی است که مجموع جریان R_f و I_{C2} به حد روشن

شدن زنجیر برسد. لذا اگر I_{C2} را صفر بگیریم می‌توانیم I_{Rf} بدستی آید:

$$\text{For } R_{f \max} : \begin{cases} V_{Rf \min} = V_{O \min} - V_{Z1} \\ I_{Z1 \min} = I_{C2} + I_{Rf \min} = 5 \text{ mA} \end{cases}$$

$$\rightarrow R_{f \max} = \frac{V_{Rf \min}}{I_{Rf \min}} = 540 \Omega$$

for $R_{f \min}$:

می‌توانیم R_f وقتی است که بیشترین جریان از زنجیر بگذرد. شرایط بحرانی وقتی است که

$$\begin{cases} V_{Rf \max} = V_{O \max} - V_{Z1} \\ I_{Z1 \max} = I_{C2 \max} + I_{Rf \max} \end{cases}$$

هم I_{C2} و هم I_{Rf} ماکزیم باشند:

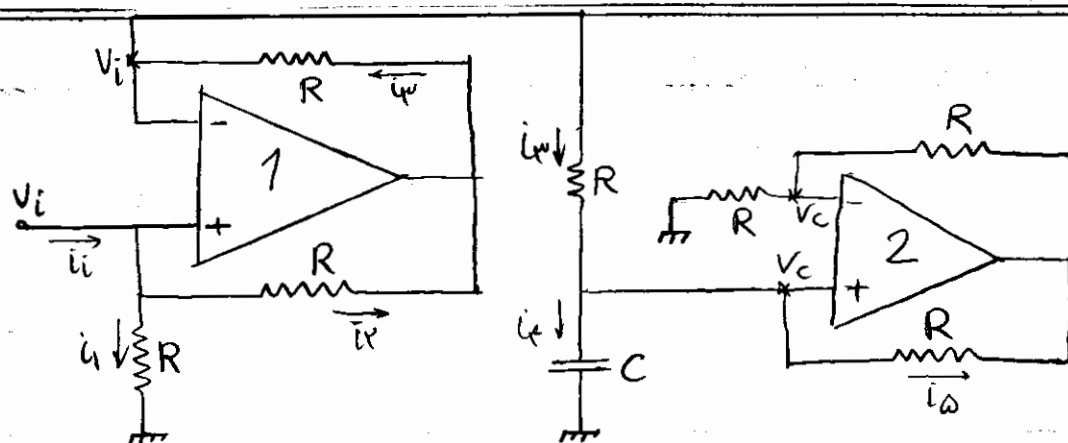
اگر β ترانزیستورها را داشتیم باید I_{R1} و I_{Rf} را جمع زده و برابر تقسیم می‌کردیم.

در این حالت I_{C2} ماکزیم بدستی آمد. اما در اینجا با صرف نظر کردن از I_{R1} و I_{Rf}

فرض می‌کنیم ماکزیم I_{C2} با صرف شدن I_L اتفاق می‌افتد.

$$R_{f \min} = \frac{V_{Rf \max}}{I_{Rf \max}} = 451 \Omega$$

$$\rightarrow 451 \Omega < R_f < 540 \Omega$$

Zi را بدست آورده و ثابت کنید مدار به عنوان یک زیراتر عمل می کند .

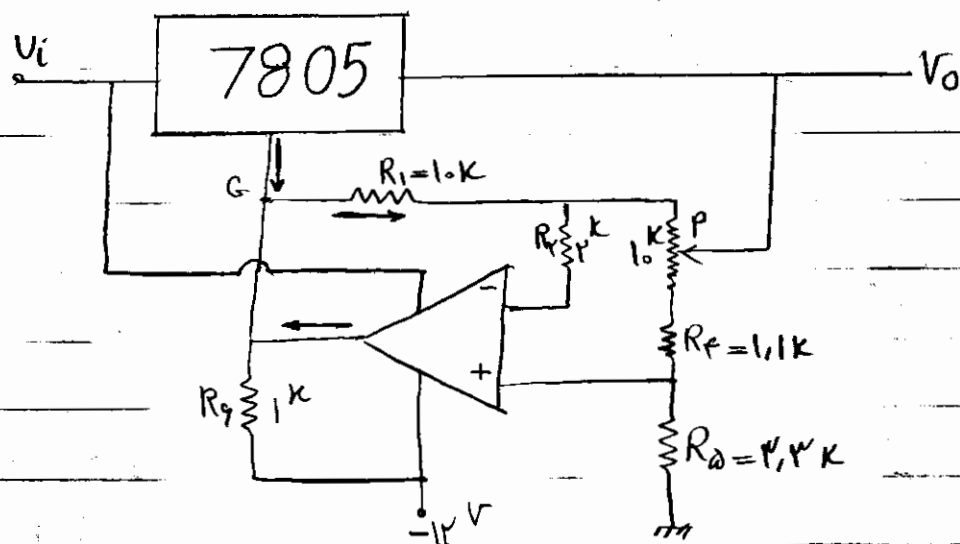
$$Z_i = \frac{V_i}{I_i} = \frac{V_i}{I_i + I_R} \quad \therefore \quad V_{OR} = (1 + \frac{R}{R}) V_C = 2V_C$$

$$i_{\psi} = i_f + i_{\Delta} \quad , \quad \frac{V_i - V_c}{R} = i_{\psi} = \frac{V_c}{\frac{1}{\mu S}} + \frac{V_c - \gamma V_c}{R}$$

$$\rightarrow V_c = \frac{V_i}{RCs}, \quad i_v = \frac{V_i - V_c}{R} = \frac{V_i - \frac{V_i}{RCs}}{R}$$

$$V_{O1} = R i_r + V_i, \quad i_r = \frac{V_i - V_{O1}}{R}, \quad i_1 = \frac{V_i}{R}$$

$$\rightarrow Z_i = \frac{V_i}{I_i} = R \quad \rightarrow L = R C$$

در مدار رگولاتور شکل بالا، مینیمم و ماکزیمم V_0 را به ازاء تغییرات P بدست آورید.
(تمام المان های مدار دماصی خطی کاری کنند)

اگر P در وضعیت مینیمم باشد:

$$V_0 = V_G + \Delta V$$

$$V_G = V_0 \left(-\frac{R_1}{P} \right) + V_+ \left(1 + \frac{R_1}{P} \right)$$

$$V_+ = V_0 \left(\frac{R_5}{R_4 + R_5} \right)$$

$$V_G = V_0 - \Delta$$

$$\rightarrow V_0 = 1.0175 V$$

اگر P در وضعیت ماکزیمم باشد:

المان ها در
ناصیه خطی هستند

$$V_- = V_+$$

$$\rightarrow V_0 = V_0 \frac{R_5}{R_5 + R_4 + P}$$

$$\rightarrow V_0 = 0$$

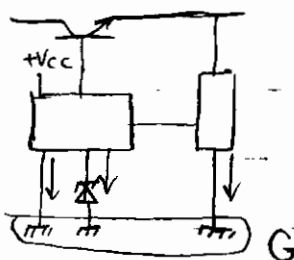
$$V_G = -\Delta V$$

$$\rightarrow 0 \leq V_0 \leq 1.0175$$

برای اینکه V_0 صفر نشود باید V_G برابر $-\Delta$ باشد. لذا وجود تغذیه منفی ضروری

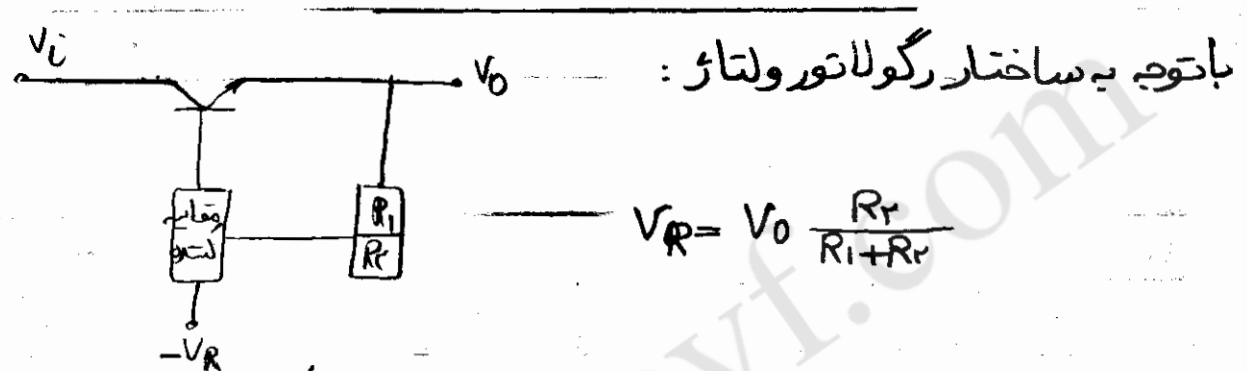
است. سوال: مقاومت R_4 چرا حتماً نیاز است؟

باتوجه به ساختار داخلی 7805:

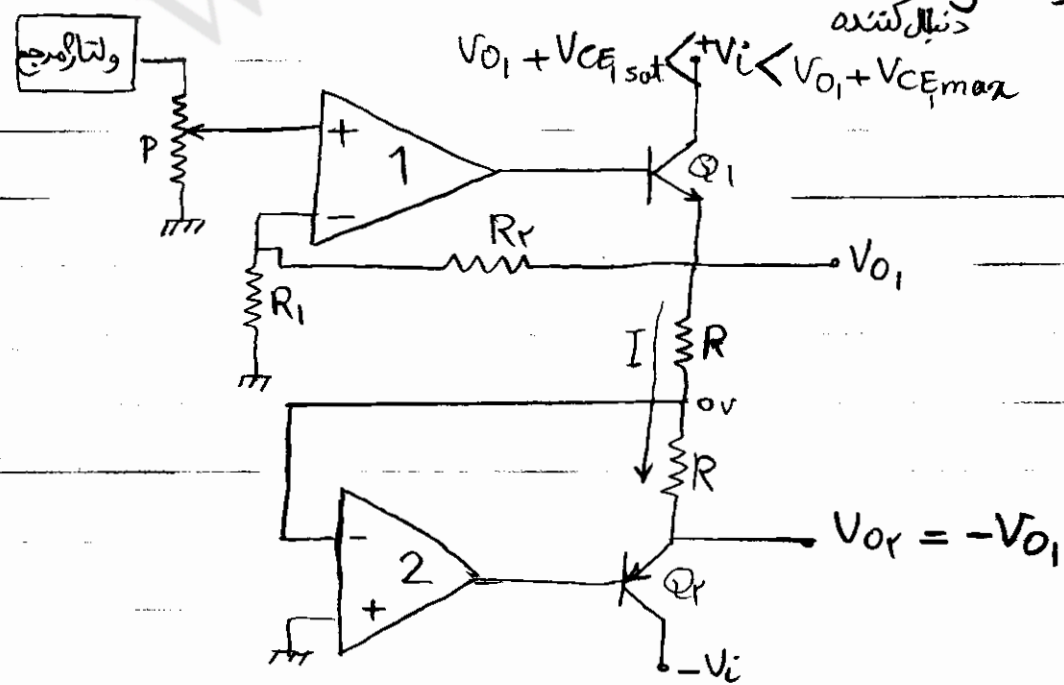
باتوجه به اینکه سه جریان همواره وارد G می شوند پس همیشه جریانی از G

رو به پائین سرانبره شود. از طرفی یک جریان هم از خروجی Op-Amp به سمت خارج می آید. جریانی که با اینکه به سمت راست است ولی ثابت و تعیین شده است. لذا نیاز به یک مسیر جریان داریم که توسط R_6 بوجود می آید. لذا برای بایاس کردن مدار ضرورت دارد.

با تغییر R_1 یا V_R می توان V_o را تنظیم کرد. در مدارهایی که تاکنون دیدیم R_1 را تغییر می دادیم حال با تغییر V_R خروجی را تنظیم می کنیم.

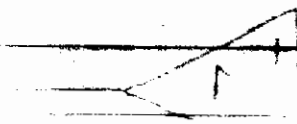
رگولاتور Tracking
دنبال کننده

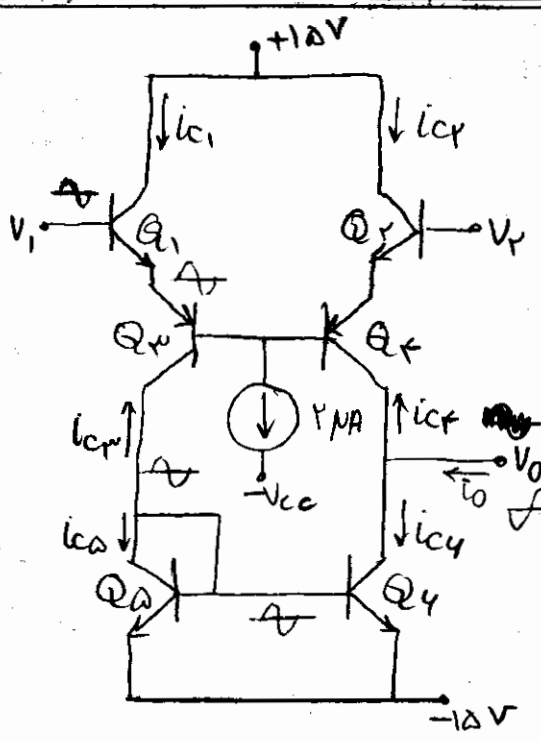
if $R_1 = R_2$, $V_R = 5V$

$$V_- = \frac{R_1}{R_1 + R_f} \times V_0 = \Delta \quad \begin{cases} V_i > V_{01} \\ |1 - V_i| > |V_{01}| \end{cases}$$

$$R_{id} = r_{hie} + R_{Br}$$

پایان تمام سال ۷۲ :

NPN : $\beta = h_{fe} = 200$
 $2V_T = 20 \text{ mV}$
 $h_{oe} = \frac{I_C}{V_{ce}}$

PNP : $h_{fe} = \beta = 100$
 $2V_T = 20 \text{ mV}$
 $h_{oe} = \frac{I_C}{100}$

$$A_d = \frac{V_o}{V_i - V_r} = ?$$

if $V_i = -V_r = V$:

$$\rightarrow I_{Br} = I_{Bf} = 1 \mu A \rightarrow I_{Cw} \approx I_{C1} \approx I_{C3} = 200 \mu A$$

$$\rightarrow h_{ie1} = \frac{2V_T \beta_1}{I_{C1}}, \quad h_{iew} = \frac{2V_T \beta_r}{I_{Cw}}$$

$$i_o = i_{cf} + i_{cy} \quad , \quad i_{C1} = -i_{Cw} = i_{C3} = i_{cy}$$

$$\rightarrow i_o = i_{cf} + i_{C1} \quad ; \quad i_{cf} = -i_{cy}$$

$$\rightarrow i_o = i_{C1} - i_{cy}$$

$$A_d = \frac{V_o}{V_i - V_r} = \frac{V_o}{2V} \quad , \quad i_{b1} = \frac{V}{h_{ie1} + h_{iew1}}$$

$$\rightarrow i_{C1} = \frac{h_{fe1} \cdot V}{h_{ie1} + h_{iew}} = \frac{h_{fe1} \cdot V}{2h_{ie1}}$$

$$R_{ib1} = (h_{ie1} + \frac{h_{iew}}{\beta_r} \cdot \beta_1) = (h_{ie1} + \frac{2V_T \beta_r}{I_{Cw} \beta_r} \cdot \beta_1) = h_{ie1}$$

$$R_{ib_r} = R_{ib_1} \rightarrow i_{b_r} = \frac{-v}{r_{ib_1}}$$

$$\rightarrow i_{c_r} = -\frac{h_{fe_1} v}{r_{ib_1}}$$

$$\rightarrow i_o = \frac{h_{fe_1} v}{r_{ib_1}} + \frac{h_{fe_1} v}{r_{ib_1}}$$

$$\rightarrow i_o = \frac{g_m}{r_{ib_1}} v$$

$$V_o = -R_o i_o = -R_o g_m v$$

$$A_d = \frac{V_o}{v} = \frac{-R_o g_m v}{v} = -R_o g_m$$

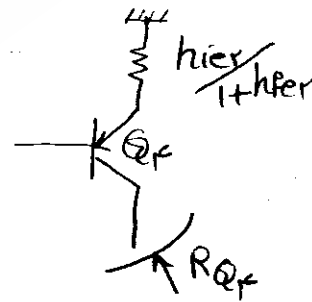
$$\boxed{A_d = -\frac{R_o g_m}{r}}$$

با تست کردن فاز سیگنالها (با توجه به مشکل) به درستی علامت منفی در A_d پی می بریم

$$R_o = R_{Q_4} \parallel R_{Q_5}$$

با فرض $r_{ib_1} = 0$: صفر

$$R_{Q_4} = \frac{1}{\frac{1}{r_{ib_1}} + \frac{h_{ie_1} \cdot \frac{h_{ie_2}}{1+h_{fe_2}}}{h_{ie_1} + \frac{h_{ie_2}}{1+h_{fe_2}} + 0}}$$

$$R_{Q_4} = \frac{1}{\frac{1}{r_{ib_1}} + \frac{h_{ie_1} \cdot \frac{h_{ie_2}}{1+h_{fe_2}}}{h_{ie_1} + \frac{h_{ie_2}}{1+h_{fe_2}} + 0}}$$